

Vítanou dohodou dvou korporací směrem svým a snažením si blízkých, dostalo se klubu »Za Starou Prahu« po delší době vlastního orgánu, v němž bude moci plně uplatnit své snahy, nesoucí se za velikým a ideálním cílem, vzbuditi lásku ke krásné naší Praze — všech nás rodné matce neb vlídné pěstounce — všude tam, kde dosud necítěna.

Cit a úcta ke starým památkám našim, jejím nejvzácnějším ozdobám, dostaví se pak samy sebou. Vlivem a mocí vítězné myšlenky i u těch ubohých, u nichž nebylo dosud smyslu a porozumění pro krásu a krásno vůbec.

Velikému cíli tomu chceme i nadále věnovati všechnu poctivou snahu, nadšení a práci svou.

V Praze, dne 10. února 1905.

Dr. Luboš Jeřábek.

Z klubu „Za Starou Prahu“.

„Praha jest unikum na světě sama sebou.“ —
William Ritter.

K otázce znalecké.

Velice palčivá a zároveň zásadní otázka tato — latentní již od dob, kdy se rozešla Umělecká komise — vstoupila nyní opět do akutního stadia.

Jak ve veřejných listech z radnice pražské úředně bylo oznámeno, má k řešení otázky zachování »Staré židovské radnice« a úpravy okolí »Staronové školy« městskou assanační komisí býti povoláno několik znaleců — patrně způsobem n: radnici dávno obvyklým. Je pravděpodobno, že opět ani v tomto případě nebudou povoláni znalci, volení ze středu některé vážné korporace, estetickými otázkami se obírající — zároveň i za votum své nejen korporací takové, ale i celé vzdělané veřejnosti české

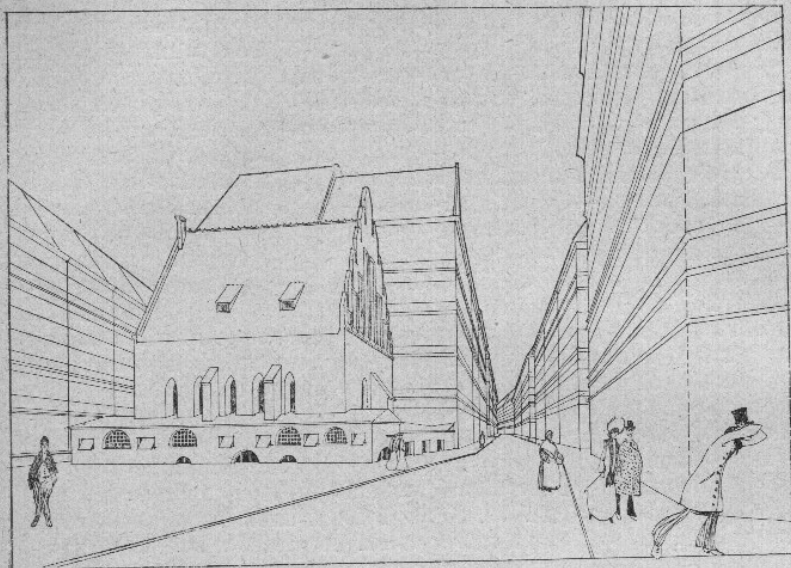
zodpovědní, nýbrž možno naopak očekávati, že to budou opět velice pečlivě »vybrání« a »povolní« znalci, jichž votum přijde ne sice veřejnosti české, ale za to assanační komisi právě vhod. K domněnce této opravňují nás, bohužel, smutné zkušenosti celé řady let posledních, na něž tu budiž upozorněno. Není zajisté širší veřejnosti české dosud známo — vždyť o osudu, jednání a snesení některých komisí na pražské radnici veřejnost česká vůbec téměř ničeho se nedoví — že při celé řadě posudků, dobrozdání, ba i veřejných soutěží, obcí pražskou vypsáných, byla pomíjena vlastní městská znalecká, totiž »Soupisná komise«, a to patrně zúmyslně z důvodů výše uvedených. Mnohému snad ušlo, že nebyla zastoupena oficiálně ani při obou konkurech na přístavbu radnice pražské (ani při určení konkursních podmínek), ani při konkursu na městský reprezentační dům (což důležité vzhledem k blízkosti a úpravě okolí Pražské brány), ani při posudku na upravení jejího okolí. Stejně nepozvána k dobrozdání o plánech kostela sv. Václava, sv. Jindřicha a Karlova. Ani do jury ku posouzení regulačních plánů Malé Strany a Starého Města »Soupisná komise« nebyla povolána a jen zvláštní benevolencí památek našich milovného starosty p. Dra. Vl. Srba bylo jí umožněno prostudovati plány a podati svůj zvláštní posudek. A přece v komisi té zasedají zástupcové České akademie věd a umění (prof. Pič), Českého Musea (prof. Dr. Matějka), Umělecko-prům. musea (prof. Dr. Chytil), Spolku architektů a inženýrů (arch. Martin), Městského musea (cís. rada J. Novák), Klubu »Za Starou Prahu« (p. Lad. Čupr), Společnosti přátel starožitností (prof. R. Klenka), Křesťanské akademie (monsgr. Lehner), Jednoty výtvarných umělců (akad. malíř K. L. Klusáček), spolku »Manes« (arch. Kamil Hilbert), Umělecké besedy (prof. Ad. Liebscher), mimo to i prof. W. W. Tomek, architekt prof. R. Kříženecký a čtyři konservátoři (inž. Herain, řed. Břet. Jelínek, arch. Wiehl a prof. Dr. Čelakovský).

Je to úkaz neslýchaný, svědčící o neuvěřitelné zaujatosti a o schválnosti některých kruhů na radnici, které nechtějí dopustiti, aby odborníci k řešení estetických otázek jedině povolání zastoupení ve vlastní městské korporaci mohli votem svým uplatniti tak žádoucí vliv a vědomosti své ve prospěch zachování památek, v zájmu krás Prahy.

Dle toho, co tu vylíčeno, možno očekávati, že snad ani v tomto případě nebudou povolání znalci ze středu jakékoliv odborné neb vědecké korporace, nejméně pak některý z odborníků z klubu »Za Starou Prahu«, který přece již tolik pro krásy a památky Prahy vykonal a který při poctivých svých snahách všude jinde byl by náležitě a vděčně respektován.

Přes to nesložil klub ani v tomto případě ruce v klín a domáhal se zvláštním podáním povolání znaleců alespoň ze středu vlastní městské komise. Jisto pak, že klub »Za Starou Prahu« otázku tuto i otázku zachování »Staré židovské radnice« i upravení okolí »Staronové školy« probojuje do posledních důsledků, jak káže mu statutární jeho povinnost i vědomí zodpovědnosti vůči vzdělané české veřejnosti.

Dr. T. J.

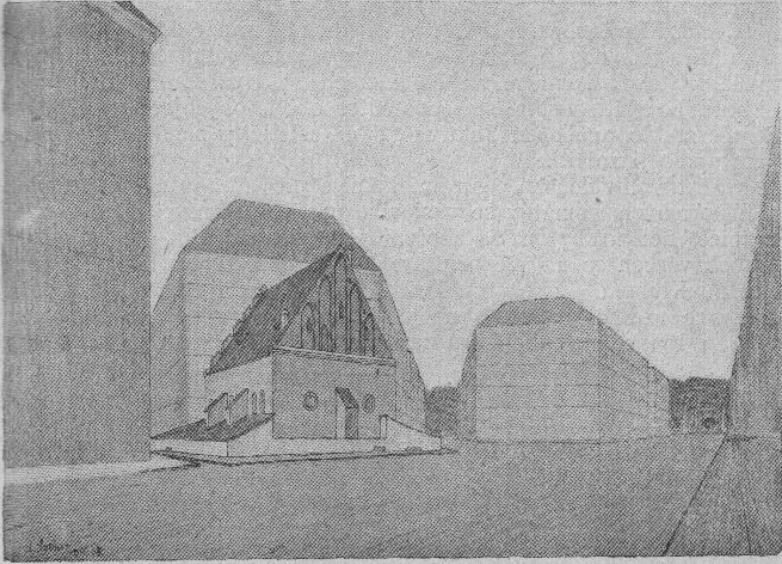
Budoucí pohled od severu.

Okolí staronové synagogy.

Nynější známé zákoutí (od severu).

V denních listech bylo připsáno Klubu »Za Starou Prahu«, nedávno uveřejněným, s dostatek objasněno, jakého dosahu jest nebezpečí, jímž assanace ohrožuje starožitnou synagogu. Bude-li zbořena stará židovská radnice, barokní budova velmi malebná a zajímavá, s neobvykle svéráznou věží, ztratí tím t. zv. staronová škola, památka 13. věku, skoro všechny půvab celkového zevního dojmu. Octne se nejen v okolí zcela cizím, ale co více — sama zapadne v novém niveau, naspaném o 1 $\frac{1}{2}$ metru, kteréž bude základnou pro nové domy vystavěné na pozemcích židovské radnice a s ní spojené synagogy dvorní (některými

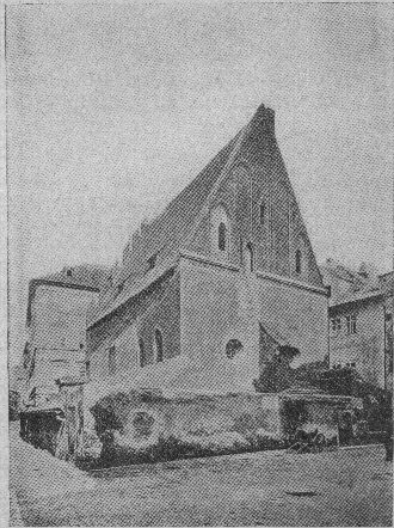

Budoucí pohled směrem k Letné (k severu).

také vysokou zvané). Pro novostavby ty arci by byla dána při větší šířce ulic výška nejméně třípatrová.

Jak potom bude vypadati okolí památky tak značného uměleckého významu, jakou jest staronová synagoga, objasňují vedlejší obrazy, při nichž přesně dbáno vzdáleností v plánu assanačním zakreslených i výšek při tom přípuštěných.

S toho hlediska opíral se Klub všemi prostředky zřízení radnice židovské a pokud možno také s ní souvislé synagogy dvorní, u nichž není důvodů pro zřízení, jako u jiných budov v assanaci. Jsouť to budovy buď bohoslužebné anebo převážnou většinou úředním místnostem (dostatečného svě-

Nynější pohled směrem k severu.

tla nepostrádajícím) věnované, u nichž assanačního důvodu tedy není. Rozdíl pak mezi novým niveau hlavní assanační třídy a starým u radnice a synagog mohl by býti vyrovnán velmi snadno. Proti jakékoli stavební změně v těch místech bylo už z toho důvodu se brániti, že vzítí násilně staré památky, obyčejně se zřetelem k ní vzniklé anebo instinktivně s ní esteticky zladěné, je tolik, jako zpola ji zničiti.

Ačkoliv i vídeňská centrální komise pro udržování uměleckých a historických památek se vyslovila pro bezpodmínečné zachování radnice, nebylo by přece zboření její překvapením — jeť nutno v těch věcech se na vše připraviti. — Z toho důvodu už bylo také žádáno Klubem »Za Starou Prahu«, aby pro případ, že by budovu židovské radnice naprosto nebylo lze nebo nebylo vůle zachovati, vypsán byl veřejný konkurs na úpravu okolí staronové synagogy, úpravu takovou, aby vzácná ta památka, jakých nemá svět mnoho, když již zbavena byla svého staletého prostředí, obklopena byla tlumem ladných, harmonických architektur.

Bude pak nutno otázku zastavění okolí synagogy řešiti v celku, a u vědomí cíle, který je vždy týž a jen jediný: aby za krásné zákoutí, které zmizí, vzniklo náhradou aspoň ne méně půvabné.

—e—

Barokní pavillon v bývalé botanické zahradě smíchovské má býti přece jen dle projektu rady obce smíchovské tak »upraven«, že až po 1. patro se strany západní úplně zmizí v novém nábreží. Klub »Za Starou Prahu« (mimo protesty), podal před delší dobou stavebnímu úřadu smíchovskému i zvláštní upravovací plán pro nejbližší okolí cenné té památky, aby posavadní situace a pohledový dojem rozkošné budovy zůstaly aspoň z části zachovány. Přes to, že tento způsob regulace nábrežní byl doporučen i výborem zemským král. Českého, trvá obec smíchovská při prvotním zmíněném projektu. Aby veřejnost mohla dosah úpravy takové posouditi a přirovnati s ním návrh klubu (vypracovaný arch. P. Janákem), budou oba plány i s pohledovými studiemi vystaveny asi ode dne 21. t. m. v některém knihkupectví hlavních tříd. O věci pojednává mimo to obšírně také únorové číslo »Architektonického Obzoru«. —e—

Ze schůzi klubu »Za Starou Prahu«. Domácí rada jednala dne 23. ledna především o dohodě se Svazem okrašlovacích spolků (jehož delegáty byli pp. prof. Dr. Jan Urban Jarník, prof. Koléra a J. Wiesner) o proměně časopisu »Krása našeho domova« ve společný orgán obou organizací. Podrobnosti smlouvy probány a schváleny. — V záležitostech zachování staré židovské radnice, resp. úpravy okolí staronové synagogy vysloveno politování, že městská rada pražská nepodala posud klubu vyřízení podzimní petice a usneseno podniknouti všechny možné kroky, aby zachováno bylo toto poslední proslulé zákoutí ghetta, tím spíše, že jde toliko o dvě nejvýše tři budovy (v. též text k obrázkům). — Otázka, má-li se klub zúčastniti expozicí světové výstavy v Lüttichu, podložena do té doby, až se zjistí finanční dosah podniku takového, k jehož provedení — jdet o šíření známosti o Praze — by se mohlo spojiti i spolků několik.

Schůze domácí rady, konaná dne 30. ledna, vzala na vědomí odmítavé stanovisko stavebního úřadu obce smíchovské k návrhu klubu na úpravu pavillon v bývalé botanické zahradě a usnesla se požádati soupisnou komisi, aby o věci svolala schůzi. Pohledové studie a projekt klubu budou vystaveny v některém knihkupectví (v. zprávu). — Přijat návrh, aby městská rada byla požádána za doplnění soch na malostranském chrámu sv. Mikuláše, kteréž před lety při opravách byly shozeny. Bylo by v zájmu umělců, aby se zatím vypsáním

soutěže na modely soch pečovalo o celistvost výzdoby kostela. — Nález uměleckých sgraffit na domě čp. 4.-I. na Malém nám. dal podnět k usnesení, aby m. r. byla požádána za povolení nákladu na ohledání celého domu. — Místodržitelství bude podána petice za znovuumístění měděných chrličů barokních na věži c. k. hvězdárny Klementinské, as před 15 lety při opravě s ní sňatých. — Usneseno dožádati m. r., aby propůjčila, až bude možno, místnosti býv. letohrádku Michnova (t. zv. Ameriky) pro stálou výstavu zvl. výběru pohledů ze Staré Prahy, pokud nemohly být umístěny v městském museu. — V době příhodné má býti zahájena akce na pořízení uměleckého plakátu Prahy pro turistická centra.

V poradě domácí rady dne 6. února připomenuty některé nevhodné opravy historických památek v Písku a rozhodnuto, poněvadž nejde o památky pražské, postoupiti věc Svazu okrašlovacích spolků k dalšímu řízení. Svazu také bude sdělena posavadní akce klubu za zachování jižních svahů Vyšehradu směrem k Podolí (kterým hrozí parcelace) v dnešní přirozené úpravě (viz č. 3. t. I. str. 61). Vzhledem k dokončení vyšehradského tunelu a blízkosti stavby sousedního nábřeží debatováno o všech eventualitách příští úpravy Podskalí a přilehlé hořejší části novoměstské, zvláště pokud by mohl utrpěti pohled na Emausy s klášterem slovanským a na Skalku. Připomenuto i nebezpečí, které by mohlo hroziti t. zv. podskalské radnici a domu zv. »na Výtoni«. Jednání ukončeno referátem o současném stavu záležitosti staré židovské radnice.

Schůze domácí rady klubu »Za Starou Prahu« konají se vždy v pondělí (nepřipadá-li na ten den svátek) o $\frac{1}{2}$ 6. hod. večerní, první však v pondělí v měsíci o $\frac{1}{2}$ 8. hod. večerní v místnosti klubu v Praze v Jungmannově tř. č. 25 (I. patro). Každý člen má právo býti přítomen schůzím domácí rady, diskussím a debatám.